

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

4. Terepyschyi S., Khomenko H. Development of Methodology for Applying Non-Violent Conflict Resolution in Academic Environment. Future Human Image. 2019. T. 12. pp. 94-103.

УДК 1: 37.013.73

Воронова Г.В.,

*кандидат філософських наук, доцент,
доцентка кафедри професійної освіти*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ

За своїм змістом, формами і методами освіта не є незмінним, сталим феноменом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховує тенденції, перспективи розвитку людства, національного буття народу. Однак оновлення навчально-виховної практики часто відставало від темпів цивілізаційного розвитку, соціальних вимог до неї. Тривалий час, особливо на ранніх етапах розвитку людства, ця проблема була не настільки гострою, як в індустріальну і постіндустріальну (інформаційну) епохи. Помітно актуалізувалася вона у другій половині ХХ ст., що було зумовлено колосальним проривом у науково-технічному розвитку, радикальною зміною традиційних уявлень про світ, життя, його цінності, майбутнє цивілізації.

Між системою освіти і новими умовами життя виник розрив, який сучасний американський учений Ф. Кумбс визначив як «кризу освіти в тогочасному світі» [1]. На той час з'явилося велика кількість критичних публікацій про стан освіти, розгорнулися дискусії про її новітні цілі та шляхи розвитку. У багатьох країнах було прийнято державні програми реформування освіти.

На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їх нарощування. А значна частина знань, які освоюють діти, була здобута людством 200-400 років тому. Сучасна школа недостатньо розвиває здібності, необхідні її випускникам для того, щоб самостійно самовизначитися у світі, приймати обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активними і мобільними суб'єктами на ринку праці. Головними недоліками традиційної системи освіти є породжені нею

невміння і небажання дітей вчитися, не сформованість ціннісного ставлення до власного розвитку та освіти.

Подолання кризи сучасної освіти можливе «завдяки інтенсивному реформуванню її відповідно до вимог часу, у процесі формування принципово нової системи загальної освіти, яка поступово замінюватиме традиційну» [2].

Найбільш вагомою особливістю сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання – традиційної та інноваційної. Терміни «традиційне (нормативне) навчання» та «інноваційне навчання» запропоновані групою вчених у доповіді Римському клубу (1978), де було привернуто увагу світової наукової громадськості питанням неадекватності принципів традиційного навчання стосовно вимог сучасного суспільства до особистості, її пізнавальних можливостей. Інноваційне навчання трактувалось як «процес і результат навчальної та освітньої діяльності, що стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі» [2]. Воно орієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми.

Інновація – «внесення в навчальний процес нового (факти, методи прийоми), що покращує діючу систему освіти» [3]. Інноваційна освітня технологія – «сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання та управління, об'єднаних єдиною метою; добір операційних дій педагога з учнем, у результаті яких суттєво покращується мотивація учнів до навчального процесу» [3].

На думку Л. Даниленко, керівник сучасного навчального закладу повинен усвідомити, що «заклад, який має працювати в режимі розвитку, є закладом освіти, в якому постійно вносяться якісно нові елементи, створюючи та використовуючи при цьому інтелектуальний продукт, доводяться нові оригінальні ідеї до реалізації їх у вигляді освітніх систем, програм, технологій, освітніх послуг. Це, зазвичай, інноваційні заклади освіти, в яких здійснюються експерименти різних рівнів (державного, регіонального, місцевого); вони є конкурентоспроможними в освітньому середовищі: мають попит серед учасників навчально-виховного процесу, демонструють високі показники діяльності; керівники цих закладів освіти - творчі особистості» [4, с. 36].

Інноваційна школа – це «освітній заклад, створений на основі системних нововведень (у меті, змісті освіти, технологіях, організації навчально-виховного процесу і, природно, на основі нової системи управління)» [5].

У сучасному освітньому просторі України відомі інноваційні заклади як школа розвитку (м. Львів), школа розуміння (м. Біла Церква), школа віри (м. Київ), школа ментальності (м. Дніпропетровськ) та ін.

Найбільш поширеними різновидами інноваційних шкіл є авторські, альтернативні та експериментальні школи. Авторська школа – це «інноваційний високоефективний навчально-виховний заклад, у якому апробується оригінальна авторська технологія, ідея створення якої належить педагогу-творцю або творчому колективу, яка забезпечує ефективне функціонування цього закладу та підвищує результативність навчально-виховного процесу» [6].

У сучасному освітньому просторі України відомі здобутки таких авторських шкіл як експериментальна школа-комплекс М. Гузика (м. Южне); школа креативного розвитку (м. Кривий Ріг); С. Курганова (м. Харків); експериментальна школа «Міленіум» – спеціалізована школа № 318 (м. Київ); авторська школа Н. Гонтаровської – навчально-виховний комплекс № 28 (м. Дніпропетровськ) та ін. Серед відомих авторських шкіл зарубіжжя виділяються школа адаптивної педагогіки Є. Ямбурга, Б. Бройде; та ін.

Альтернативні школи – це школи, що «діють паралельно із звичайними школами або замість них і забезпечують альтернативу за змістом або за формами і методами роботи з учнями. Існує понад десять типів таких шкіл: «відкрита школа», «школа без стін», «магнітна школа», «вулична академія», «вільні школи», «вальфдорська школа» тощо. У нашій країні альтернативними до державних шкіл є гімназії, ліцеї, коледжі» [4, с. 15]. Експериментальні школи – це «школи різного типу, на базі яких існують органи освіти, науково-дослідні установи або окремі науковці апробують новий зміст освіти, нові організаційні форми й методи навчання і виховання» [3, с. 114].

Тому, сьогодні перед керівниками загальноосвітніх навчальних закладів постає завдання організувати роботу педагогічного колективу на такому рівні, щоб забезпечити всі умови для особистісного становлення учня, розвитку його творчого потенціалу, умови повноцінного життєвого процесу, психічного комфорту, ефективність навчання.

Педагогічні інновації, на нашу думку, – це загальна назва нового педагогічного продукту (теоретичного, практичного), що впроваджується у навчально-виховний процес – концепції, теорії, системи, моделі, методика, технології, прийоми тощо. Педагогічні інновації самі не виникають, вони є результатом наукових пошуків оригінальних нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем, передового педагогічного досвіду окремих педагогів та цілих колективів. Цей процес не може бути стихійним, він вимагає управління. Крім того, інноваційні процеси, що відбуваються в сучасній освіті,

потребують уточнень та всебічного аналізу вихідних понять, складових педагогічної інноватики. Будь-яке теоретичне знання потребує засобів для їх практичної реалізації, які найчастіше виступають у вигляді технологій.

Джерела:

1. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність : [навч.-метод. видання] Тернопіль : Мандрівець, 2009. 360 с.
2. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі. Управління освітою, 2001. №3. С. 26 – 28.
3. Бланк І.О. Інноваційний менеджмент. Київ, 2003. 397 с.
4. Даниленко Л.І. Інноваційний освітній менеджмент. Київ, 2006. 144 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. 2004. 352 с.
6. Професійна освіта: Словник / За ред. Н.Г. Ничкало. Київ, 2000. 153 с.

УДК 1: 37.013.73

Єжель І.М.

*кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри біології
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Медіаграмотність вчителів біології стає ключовою умовою для ефективної освіти в сучасному цифровому світі. Ця компетенція стосується не лише здатності вчителів використовувати медіа-ресурси в навчальному процесі, але і їх здатності вчити учнів критично аналізувати інформацію, яка надходить до них через медійні канали.

Перше, що варто враховувати, це те, що інформація про біологію поширюється через різноманітні медіа - від традиційних підручників і друкованих видань до відео, веб-ресурсів та соціальних медіа. Вчителі біології повинні бути здатні визначити надійні та авторитетні джерела інформації, щоб надавати учням точну та актуальну інформацію про науку.

Другий аспект – це здатність вчителів навчати учнів медіаграмотності. Вони повинні сприяти розвитку критичного мислення та аналізу інформації, перевіряти достовірності джерел та розумінню